

Vesna Bosančić

UDK 159.922:159.955.5

UG „Učionica“

Banja Luka

Sonja Stančić**Strahinja Dimitrijević**

Univerzitet u Banjoj Luci

Filozofski fakultet

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju – LEP-BL

BRASOV PARADOKS: ODLUČIVANJE O PUTANJI KRETANJA U USLOVIMA RIZIKA

Brasov paradoks govori o pojavi da dodavanje novog puta postojećoj mreži puteva, paradoksalno, može dovesti do zastoja u saobraćaju. Mogućnost izbora između različitih putanja, koje vode ka istom cilju, stavlja vozače u situaciju da moraju donijeti odluku. Takva odluka sa sobom nosi određeni rizik – ukoliko svi izaberu istu putanju, može doći do zastoja. Da bi se provjerilo kako se vozači odlučuju za jedan od alternativnih pravaca, u istraživanju su sistematski varirani faktori: (a) način kako je predstavljena određena situacija u kojoj treba donijeti odluku, (b) vjerovatnoća da se javi zastoj u saobraćaju, (c) vrijeme potrebno da se pređe duži put, te registrovane varijable koje se odnose na: (d) vozačko iskustvo ispitanika i (e) učestalost upravljanja automobilom u posljednjih šest mjeseci. Utvrđeni su glavni efekti načina predstavljanja situacije i vjerovatnoće da se svi odluče za istu putanju, te interakcija vremena potrebnog da se stigne na određeno dužim putem i vozačkog staža.

Ključne riječi: Brasov paradoks, donošenje odluke u uslovima rizika, izbor putanje kretanja

BRAESS' PARADOX: ROUTE CHOICE MAKING UNDER RISK

Braess' Paradox tells us that adding a road to an existing road network would paradoxically lead to traffic jams. The possibility of choice between different roads leading to the same destination puts drivers in a situation where they have to make a decision. Such a decision carries some risk – if everyone decides to take the same road, it may lead to a traffic jam. To check how the drivers choose one of the alternative roads the following factors were

systematically varied: (a) the frame, (b) probability of a traffic jam, (c) the time required for the longer road, and registered variables related to: (d) subjects driving experience, and (e) the frequency of driving the car in the previous six months. The main effects of framing and a probability that everyone chooses the same road are determined, as is the interaction between time spent on the longer road and driving experience.

Keywords: Braess' paradox, decision making under risk, route choice